

Revista

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 180—
Pe un jumătate.an.....Lei 100.—
Autorități și instituțiuni.....Lei 500—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-09

Inadaptabilii și partidele politice

O parte a presei — și îndeosebi „Cuvântul” și „Epoca” — dela un timp încoace se dedau la exerciții de logică și stil pentru a discuta chestiuni reformatoare în sezonul de vară. Deci întregul arsenal de premise și concluzii a fost pus în mișcare pentru dovedirea inutilității partidelor politice și înlocuirea lor cu... orice altceva. Acel altceva poate fi orice, nu însă partid politic sau ceva asemănător. Poate fi un mănunchi de persoane așa zise „superioare”, poate fi o singură persoană chiar, cu maximul de calități, care să reprezinte întreg surogatul ideii și voinții naționale. Singura condiție, fie că ar fi mai mulți sau unul singur: să nu aibă partid, să fie singur cuc, dacă e unul, sau dacă sunt mai mulți să fie complet izolați, până în momentul preluării destinelor statului, iar în prima ședință de Consiliu să se regăsească cu toată ardoarea și bucuria prietenilor despărțiți din tinereți, cari până aci, reciproc se credeau de multă vreme în fericitul sân al lui Avram.

Cam așa se prezintă sub raportul faptelor dorite, noua formă a cărmuirii statului, noua barcă de salvare lansată din rotativele — mai mari sau mai mici — ale „Cuvântului” și „Epoca”.

Și e firesc să scrie aceste ziare, ceea ce scriu. De mirat este, că din primul moment al apariției n'au pornit cu aceste idei.

Oameni, cari în viața lor nu vor fi format și nu vor fi condus nici un fel de organisme colective, cari n'au trăit viața lor în cadrele acestor enorme mecanisme sociale și de stat, cari sunt partidele politice; cari din orice motive nu s'au identificat organic cu idealurile politice ale masselor, asemenea oameni e firesc să găsească soluția guvernelor de persoane, și nu de partid. E singura posibilitate de validare, e singura rațiune de a fi a oamenilor cari n'au știut să adune în jurul lor nici măcar 11 apostoli conduși numai de credință. Ideia acestor fel de guverne de persoane pornește deci din construcția lor psihică, din felul de a fi și de a gândi al

oamenilor cari *totul, generalul*, îl văd prin *eul* lor propriu, eul propriu al inadaptabililor.

Guvern de persoane? Este o simplă parafrază, căci în realitate înseamnă *dictatură*. Or dictatură, har Domnului, tot în formă deghizată am mai avut. O dictatură deghizată, criticată vehement chiar de către ziarele cari azi sub altă formă pledează pentru o altfel de dictatură. Or se știe că în 1928 a fost reintegrarea națiunii în drepturile ei constituționale, iar admiterea punctului de vedere al ziarelor doritoare de dictatură a personalităților, ar însemna din nou reducerea națiunii la simplul rol de contribuabil. Ceace credem că nu va fi posibil. Astăzi un primar, în cele mai mici comune, nu se mai poate impune contra dorinței locuitorilor. Cu atât mai greu va fi eliminarea întregii națiuni din viața de stat.

De altă parte regimul personalităților fără legături în masse, va cuprinde din prima zi de funcționare, guvernul voinței de opunere

contra lui, iar activitatea unui asemenea regim, din prima zi se va găsi fără adesiunea națiunii la toate actele sale. Cugete puțin mai departe, purtători de steag ai noii teorii și vor găsi întreaga situația subredă, lipsită de orice autoritate, lipsită de orice coeziune, de orice program, a regimului personalităților. Căci autoritatea oricărui regim trebuie să fie întotdeauna întrinsecă și nu venită din afară, o autoritate izvorâtă din disciplina de credințe, din scopul comun infiltrat chiar prin unitatea de program și de acțiune a partidelor politice. Cugete puțin fabricanții de teorii și vor vedea în ce mod se va încadra un asemenea regim în ritmul vieții de stat admis în concepția europeană de azi, vor vedea care va fi situația țării noastre în concertul european lipsit cu desăvârșire de dorința soluțiilor extravagante.

Dealtfel vom mai aștepta precizarea întreagă a noii teorii și la timp vom fi prezenți și cu discuția și cu acțiunea. * * *

Problema tineretului

Recentele agitații antisemite și cercetările judecătorești de instrucție în legătură cu atentatul comis de Beza, au readus din nou în discuție, problema tineretului nostru școlar, și pericolul proletariatului intelectual ce amenință. A trecut însă destul de neobservată această chestiune atât de importantă și presa, luată de curentul chestiunilor politice la ordinea zilei, s'a strecurat superficial pe lângă ea.

O atenție mai deosebită ia acordat însă ziarul „Curentul” prin condeiul directorului său. Dl Pamfil Șeicaru, discută îngrijorat problema tineretului agitat de chestiuni streine competenței sale, și răpit preocupărilor proprii. Tineretul universitar de azi, completează, zbiară, revendică inițiative în conducerea țării, indică directive și face tentative de asasinat. Un lucru nu face. Nu muncește. Dl Șeicaru, constată că tineretul universitar e leneș; certat cu cartea și pretensiv. Atribuește în mare parte aceste stări, gratuităților de tot felul și burselor pe cari statul le acordă studențimii.

E trist și îngrijorător, ceea ce constată dl Pamfil Șeicaru, dar în mare parte adevărat. Am insistat în deosebite

rânduri asupra pericolului unui proletariat intelectual, care ne amenință, prin numărul mereu crescând al tinerilor cari bat la poarta Universităților. Și an de an contingente de titrați, asaltează bugetul statului. Fără a avea pretenția că Statul e dator să le procure situații pentru câștigarea existenței, mulți licențiați ai Universităților se văd nevoiți de a solicita funcții la Stat, întreprinderile particulare fiind puține, iar o întoarcere la glia strămoșească — căci în mare parte sunt fiii de țărani — o imposibilitate la noi.

Și lipsiți de ocupații, acești tineri vor forma o masă flotantă de nemulțumiți, revoltați contra ordinii sociale, și agitatori înverșunați, anarhizați, subminând organizația de stat în care sunt condamnați la o viață amară. Aceștia sunt cu atât mai periculoși, cu cât în Universitate și-au putut câștiga suficient material, din care se împrăștie sămânța urei și a revoltei.

Iată niște greșeli ale trecutului, care se vor răsbuna amarnic, dacă nu vor fi prevenite la timp. Politica școlară din ultimul deceniu de după războiu, începe să-și arete colții funești. Înființările de licee și școli secundare peste ne-

cesitățile reale ale țării, precum și propaganda intensă pentru popularea acestora au germinat exhodul tineretului spre carierele neproductive. Acolo unde vre-un puternic a zilei avea vre-o rudenie care dorea să ajungă profesor secundar, se creia un liceu, sau în cel mai rău caz gimnaziu. Apoi nepăsarea cu care a fost lăsat tineretul, atât cel dela licee, cât mai ales cel universitar, să se îndepărteze de rosturile lui a agăvat situația. Mișcările antisemite, devenite de o violență pronunțată, au fost privite cu nepăsare sau chiar cu ochi incurajatori de autorități, și îndârjite de o parte a presei, care calomnia în mod nepermis, iar ceialaltă parte a presei, le încuraja. Desigur că în acest timp bibliotecile și laboratoarele, trebuia să fie părăsite. Pregătirea tineretului aglomerat în școli a început se scază simțitor. Azi avem epilogul. Pericolul se semnalase. E recunoscut. Într'o parte — contrar părerii dlui Șeicaru — lucrurile să normalizează. Studenții reintră în biblioteci. Dar acestea sunt neîncăpătoare pentru numărul crescând de studenți. Deci se impune o serioasă stăvilire, triere a elementelor. Aceasta e în funcție de politica noastră școlară. Se pare că ministrul instrucțiunii a pornit pe calea cea bună: desființarea unor școli secundare, inutile. Lucrul acesta se reclamă mai demult, iar acum trebuie făcut cu mai mult curaj. E necesară o curățire mai radicală, iar în locul lor înființarea de școli practice. N'avem industriași, n'avem meseriași pricepuți, comerțul ne e în mâna streinilor, iar droaia de politicieni, mișună pela toate răscrucele de drumuri. Există județe mici cu 7-8 școli secundare și fără de nici o școală practică. Suntem o țară bogată, dar trăim rău. Nu știm să ne exploatăm bogățiile, căci n'avem oameni pregătiți, ci facem numai teorii. A fost destul dintr'o politică nefericită. Alte căi, alte orizonturi, trăbuesc cercetate, cari desigur vor fi mai aducătoare de roade bune.

Deci o atenție mai mare tineretului. Zbuciumările lui de azi sunt dovezi că a fost îndrumat greșit. Să nu uităm că de el atârână viitorul țării.

Dr. Mihail Marina

Condoleanță.

Alaltăeri a încetat din viață distinsul prim-medec al județului Tg.-Murăș, *Dr. Tit. Liviu Tilea*. Cu el să stingă unul din bunii români, dărz luptător pentru drepturile neamului său, și milos alintător al durerilor celor mulți.

Om, care prin calitățile sale aparținea patrimoniului națiunii, lasă în urmă, regretele tuturor cari l-au cunoscut și a căror stimă a câștigat-o prin neclintite merite.

Transmitem îndureratei familii sincerile noastre condoleanțe.

Cum se explică deficitele Operei din Cluj

IV.

În articolul nostru din urmă s'au strecurat mai multe greșeli de tipar și ce regretăm mai mult, în favoarea Operei. Le rectificăm acum. Am dori să știm dacă fondurile de pensie ale artiștilor anul trecut, au fost păstrate în hârtii de valoare și nu în numerar, precum prevede aceasta legea.

Am afirmat apoi că Opera are turtori bănești cu mână largă pentru că admite și venituri individuale și de 105.000 Lei lunar, iar nu 15.000 cum din greșală de tipar ar fi rezultat (repetăm 1,3 milioane lei individual la an).

Dar să continuăm ancheta noastră. Să trecem la Orchestră. Nu înțelegem ce rațiuni superioare silesc Direcțiunea Operei să angajeze cetățeni străini, cu lefuri mari cu pregătiri profesionale slabe, atunci când șomajul orchestranților e în plină vigoare și la noi în țară în urma mecanizării muzicii (filme sonore, radio la domiciliu, etc.) și când în urma crizei mari bănești, care silind lumea să-și procure numai atâtea distracții, câte îi permit veniturile slabe, cauzează stingerea lentă a multor instituții împreunate cu muzică, lăsând pe drumuri și la pâinea amară a șomajului sute și sute de muzicanți. Și apoi la ce atunci Conservator cu cheltuieli de milioane de Lei când din cauza concurenței elementului de peste hotare, elementul indigen nu se poate plasa. De unde să ne răsără atunci artiștii Români? Și apoi o altă întrebare. Orchestranții Operei nu sunt plătiți pe spectacole, ci cu lefuri lunare, de ce îi ține Opera numai pentru spectacolele rare și monotone ale Operei, de ce nu i-ar putea obliga să dea din când în când și câte un concert, căci doar programul „flașnetar“ n'ar suferi de loc, ori dacă nu pentru concertele publice măcar la mizerabilele „festivități“ li s'ar putea da o întrebuințare oarecare, acoperind și prin aceasta slăbiciunea jalnică, cu care cei mai mulți debutanți își achită rolurile la așa batjocoritele „festivități“.

Fiind odată la capitolul acesta muzical noi recunoaștem că vinovați pentru ceea ce am criticat până acum și ce vom mai spune de acum înainte nu sunt numai domni Directori, mai sunt și acei cari girează viața artistică a țării. N'ar fi permis ca Ministerul căruia îi aparține rafinarea simțurilor omenesți prin arta lirică să tolereze egocentrismul Operei din București, care nu numai că monopolizează pe toți artiștii de seamă ai țării, ci cu un apetit greu de justificat pune mâna imediat și pe artiștii noștri mai bunișori de aici. După a noastră părere între Opera din București și cea din Cluj ar trebui să existe o mai strânsă colaborare împrumutându-ne din când în când artiștii săi și dând posibilitate într'un mod oarecare ca elemente tinere și promițătoare dela noi să poată învăța pe scena din București dela elementele distinse de-acolo, dar să ni-i trimită înapoi formați.

Poate ni s'ar putea reproșa că suntem ingrati față de Opera din București, care doar și anul trecut ne-a trimis câțiva artiști pentru câteva spectacole dar... mersi. Vom fi noi provinciali, dar nu până la măsura la care ne taxează câte un oaspe care ca și anul trecut a venit poate să se distreze el iar nu pe noi să ne distreze. Mai multă solicitudine pentru Opera din Cluj din partea surorii sale din Capitală ar influența în mod extrem de binefacător scopul adevărat al acestei instituții cu înaltă menire civilizatoare.

Am spus că Opera de câțiva ani în coace a apucat pe o pantă periculoasă ce duce la coborârea prestigiului ei, atât de gelos păstrat de toată suflarea românească din Ardeal. Motivele, am spus că, sunt multiple, desigur că nu de ultima speță e și gratuitatea exagerată cu care se prezintă spectacolele. Noi cel puțin nu înțelegem, că în afară de capii județului, comunei, apoi gazetarii

chemați a-și spune păreri și a informa publicul despre cele ce se petrec pe prima scenă din Ardeal, ce rost mai au gratuitățile acordate până și serviciilor sanitare, veterinare, ale C. F. R.-ului etc., căci doar este bine știut că pâinea pentru care nu muncești, nu are nici un gust. Opera ar trebui să-și apere prestigiul în mod autoritar, ferind instituția și în deosebi arta de devaluarea ei. Obiectivi, cum vrem să fim în cursul întregii noastre anchete, recunoaștem că e greu să refuzi gratuitatea unor personalități marcante și mai mulți cavaleri ai gratuităților de condiții sociale bune, cari la rândul lor nu se sfiesc a cerși pomana primei scene din Ardeal, susținută cu milioanele grele ale „Opinței“. Pe seama acestora amintesc un caz mărunț din provincie, pe care însă ar fi bine să nu-l uite. Primarul Orașului Sf. Gheorghe: farmacistul Victor Maiorescu, în calitatea sa de primar beneficiază de o lojă gratuită la Teatrul din localitate, proprietatea Primăriei. Cu ocazia unui turneu artistic s'a prezentat la căsierie spre a-și rescumpăra loja, trecând peste argumentația trupei că pentru ei prezența primarului este o onoare, că Primarul în loja Primăriei e firesc să fie ca și acasă. Da! când sunt singur în calitate de Primar, a răspuns Primarul demn al orașului Sf. Gheorghe, dar odată ce eu am invitat și o altă persoană care nu e primar mă simt obligat a rescumpăra loja. E un caz mărunț, pe care cavalerii gratuității ar fi bine să nu-l uite. La noi chiar și logile direcțiunii sunt pline cu persoane care prea puțin au comun cu direcțiunea. Ori copiii, cari se zgribolesc acolo, sunt directori?

E drept de altă parte că Opera spre a-și mări publicul ar putea facilita și desfacerea билетelor, sistând vânzarea lor la Cășieria de zi, ascunsă și neindicată, pe care bine că o aflăm noi clujenii, nu în schimb și cei din provincie și cu atât mai puțin streinii veniți din alte țări. Inițierea unui chiosc în centrul orașului, unde publicul ar putea cumpăra bilete comod, și informat precis la timp despre spectacole, suntem siguri că ar mări mult numărul publicului... cu plată. Tot acolo Opera ar putea să-și facă și o reclamă eficientă în sensul cum se face aceasta în străinătate și cum forma ei nouă de exploatare, comercializarea, o pretinde mai mult ca și în trecut.

(Vom continua.)

Clujeni — vizitați interesanta expoziție de caricaturi, din sala de sticlă a Prefecturii Județului, ale apreciatului caricaturist Sfernic.

Administrația județului Alba
Serviciul Administrativ și Statistic

No. 11357—1930 Jud.

Concurs

Pentru completarea postului de conductor Tehnic dela Serviciul Tehnic al drumurilor și al construcțiilor al Administrației județului Alba, se publică concurs.

Candidații, cari doresc a ocupa acest post, își vor înainta cererile, însoțite de actele prevăzute la art. 7 din reg. Stat. funcț. publ. până la data de 20 August 1930 la Administrația județului Alba.

Afară de condițiile generale prevăzute de Stat. funcț. publ. solicitanții trebuie să posedă diploma de absolvire a unei școli de conductori tehnici, secția poduri și șosele.

Alba-Iulia, la 23 Iulie 1930.

Președinte: Dr. Sever Pop.

Șeful serv. adm.: Banciu Paul.

Paradisul bolșevic

de I. MARTALOGU.

V.

Este foarte greu să lipsești piața europeană de comerțurile rusești, să izolezi acest imens teritoriu de desfacere, cu imensa capacitate de consumație și deci de absorbție a surpluselor industriilor europene. Întrebam odată pe directorul unei mari uzine din Cehoslovacia, de ce furnizează laminoare uriașe Rusiei. Răspunsul a venit prompt, dacă nu livrăm noi, furnizează alții! Și de fapt, America, Japonia, și alte continente și țări lucrează din greu pentru a deveni furnizorul Sovietelor. Banul nu cunoaște idealuri și alte interese, decât pe ale lui proprii!

Și totuși, o bătălie economică va deveni indispensabilă. Interesele vitale ale Europei vor dicta ridicarea de ziduri chinezești pentru a fi ferită și de concurență și de infecția ideologiei bolșevice.

Oameni de talia lui Henry de Jouvenel se ridică categoric contra regimului comunist și chiar marele prieten de odinioară al bolșevismului, Panait Istrate, se repede la această plagă dela răsărit și o execută, într-o carte recent apărută, cu o vehementă sadică.

Jouvenel se întreabă: ce urmărește Rusia, ce însemnează zigzagurile politice sale? Avem noi informațiuni precise despre ce se întâmplă acolo? Dânsul dojenește Germania pentru prietenia ce o arată și sprijinul material și financiar ce-l dă Sovietelor. Conclude că atâtea vreme cât Statele occidentale merg izolate în politica lor externă și nu se unesc într'un bloc al Europei civilizate până atunci e greu de acționat în mod unitar față de bolșevismul rusesc.

Massaryk, într'un interview acordat lui Jules Sauerwein, recunoaște unele progrese realizate de conducerea bolșevică, dar nu crede în capacitatea acesteia de a consolida Rusia.

Rusia este un imens laborator pentru experimente militare cari servesc un viitor război. Rusia este arsenalul Germaniei și al tuturor poșoarelor revanșarde. Peste 45 de uzine de război în basinul Volga — Republica Germană din U. R. S. S. — lucrează neîncetat, cu material și personal german, la fabricarea armelor și instrumentelor ucigătoare. O deosebită atențiune se dă, în general, industriei de război și în special gazelor asfixiante. Putem fi liniștiți, că în această țară nu se țese nici un fir care să fie adăugat păcii mondiale, pentru asigurarea și întărirea solidarității lumii, ci din contra, se lucrează asiduu la prăbușirea ei.

Este deci straniu ca în asemenea împrejurări se mai găsească state cari, pe orice cale, mai sprijinesc bolșevismul. E abnormal că i-se mai dau oameni de știință, dintre cei mai de seamă, că se exportă în Rusia și i-se mai acordă credite fantastice. Este de necrezut că Europa mai cumpără produse rusești, înlesnind astfel consolidarea comunismului rus și dezastrul economiei naționale a stateelor continentale europene. Ținta bolșevicilor este evidentă, să nu ezitam deci în ce parte trebuie să mergem și ce politică să urmărim.

Am insistat din adins asupra pericolului economic și social ce-l reprezintă expansiunea comunistă, cu riscul chiar să mă repet aici ceea ce am trecut în revista stărilor ce domnesc în U. R. S. S., și acum voi analiza, în baza datelor ce am cules, mai amănunțit metodele de lucru comuniste în domeniul economic și planul de industrializare pe 5 ani, prin care de fapt se urmărește activarea și consolidarea întregii vieți economice rusești, în termen de cinci ani.

Economie programatică n'a însemnat nici unde în lumea aceasta atât de mult ca în Rusia sovietică. Exploatarea materiilor prime, produc-

ția și desfacerea după un plan anuit, cu previziuni îndepărtate în viitor, sunt caracteristicile gospodăriei rusești. Așa zice un oarecare B. Grannig, în conferința ce a ținut la Academia Montană din Loeben.

De plan și de țintă eu nu mă îndoiesc, dar nu cred în reușită. Rusia reprezintă 1/6 parte din suprafața pământului, numărând 140 milioane de locuitori și este foarte bogată în materii prime, produse ale subsolului și solului. În explorarea acestor bogății, geologul are primul cuvânt. Institute, comitete și paracomitete sunt însărcinate cu executarea și îndrumarea acestor lucrări. Munca acestora este extraordinar de vastă și plină de răspundere. Este adevărat că sunt admirabil înzestrați cu tot ce le trebuie în acest scop. Prelucrarea materialului adunat se face în institutul central din Leningrad. Urmează apoi munca tehnologicului chimic, care indică calea potrivită prelucrării. Inventarul și nivelul acestor instituții este într'adevăr ireproșabil. Personal de specialitate eminent, adunat din toată lumea, utilaj și instrumente din cele mai moderne! Pentru primul an de economie programatică „Institutul pentru mineralogie aplicată“ a primit frumoașă sumă de 840 milioane Lei.

Proiectarea instalațiilor miniere se face de către „Giproschacht“, care este dotată cu un corp ingineresc de elită. Această instituție are filiale în New-York și Berlin. Proiectarea și instalarea uzinelor metalurgice se execută de către „Gipromes“. O vastă secție literară urmărește și studiază toate publicațiile de specialitate apărute aiurea. Proiectele se supraexaminează de N. T. S. (nautschni-technicheski Sovjet) = Consiliul științific-technic, care aduce dese modificări. Din aceste organizații se vede biurocrațismul și centralismul exagerat, care anihilează efectul celei mai ideale organizațiuni.

(Va urma.)

Primăria Municipiului Cluj

No. 10952—1930

Publicațiune de licitație

Primăria Municipiului Cluj publică concurs pentru furnizarea materialelor de uzină necesare pentru întreținerea Automobilului și a Camionului după cum urmează:

- 30.000 litri benzină dens. 735/40 la 15 C.
- 2.000 kg. ulei regal 000.
- 400 kg. (100 bid.) mobiloil.
- 500 kg. valvolină.
- 400 kg. vaselină.
- 300 litri petrol.
- 7.5 bid. mobilulicant.

Ofertele se vor înainta Comisiei de licitație a Municipiului Cluj în sala Primăriei No. 5 în ziua de 7 August 1930 ora 11 a. m. împreună cu garanția de 5% în efecte sau numerar.

Cluj, la 15 Iulie 1930.

31 Primăria Municipiului Cluj.

Primăria Municipiului Cluj

No. 11568—1930

Publicațiune de concurs

Primăria Municipiului Cluj publică concurs pentru furnizarea pietrișului din cariera orașului pe drumurile comunale și pentru transportarea pietrișului din Someș în diferite străzi ale orașului. Se va depune ca garanță în numerar sau efecte de Stat 5%. Se va furniza în total 1250 m³ pietriș. Terminul furnizării până la cel mai târziu 15 Noemvrie 1930.

Caetul de sarcini și devizul precum toate deslușirile necesare se pot primi în biroul Serviciului tehnic Str. Brătianu 25 etaj. I între orele 11—13 a. m.

Licitatiunea se va ține în sala Primăriei înaintea comisiei de licitații în ziua de 7 August 1930 ora 11 a. m.

Cluj, la 8 Iulie 1930.

30 Primăria Municipiului Cluj.

Partidul liberal rupt în două, — frați plugari!

Deodată cu sosirea în țară a Mejestății Sale Regelui Carol al doilea multe cele s'au schimbat numai decât. Din cele multe să luăm numai un caz, să vedem cum s'a rupt în două partidul liberal.

Știți cu toții cu câtă necuviință au vorbit liberalii despre fiul cel mai mare al Regelui Ferdinand, despre acela care și sub numele de „Prințul Carol“ a fost așa scump ascuns în tainele sufletelor noastre. Știți cu toții și voi — frați plugari cum a plecat Prințul Carol din țară și de ce a stat acolo. Acelea le știți cu toții. Știm iarăș cum a venit acasă Prințul, cum a ajuns Prințul Carol, Regele Carol sărbătorindu-l în suflet și cel din urmă cioban pribeag pe munți și cel mai mic copil căruia i-a venit puținel mîntea.

Numai Vintilă Brătianu era ursuz, numai el nu putea dormi de năcaz că Prințul a ajuns Rege, numai Smintilă și sfetnicii lui: grecul Duka și tâlharul cel mai mare din țară — vestitul Tankred, numai ei n'aveau alinare.

Când nația română întreagă i-și îmbrăcase haina de bucurie a regisirii adevăratului rege al Românilor, atunci Smintilă-Duka și Tankred își rupeau hainele de jale ca și jidovii când le moare cineva. Și au spus și au scris în ziarele lor că decât să-l recunoască de rege pe fiul cel mai mare al lui Ferdinand, fieiertatul, care a făcut România mare apoi ei mai bine se lasă de politică. Chiar la Cluj este o zdreanță de gazetă liberală pe care le-o scoate ceva jidov să-și bată joc de unii plugari rătăciți, cari cred că o scot români, și și aceasta gazetă, să-i zicem așa, de batjocură, și ea a scris cu slove cât prostia lui Vintilă de mare, că ei nu-l vor recunoaște de rege Carol II.

Ei știind că noul Rege va face rânduială în țară și că nu va mai lăsa furăturile acele mari pe care le făceau liberalii când erau la putere, și știau că noul Rege va ajuta numai ce-i cinstit și ce vre-a și țara, și de aceea i-s'ar fi împotrivit. Ba s'a aflat între ei și un fost general, care se mîndrește că a intrat la Budapesta după-ce armata a ocupat orașul care vorbea niște prostii de nici să le scrii la ziar. Ei afurișii de ei, voiau republică adică țară fără Rege, țară unde toți poruncesc și nimeni nu ascultă. Numai asta ne trebuia, c'apoi știu că eram puși la rând.

Norocul țării a fost însă că s'au aflat și între ei oameni cu cap și suflet. Primul care s'a împotrivit blăstămățiilor lui Vintilă, Duka și Tankred, cu socoteli de republică, a fost chiar ficiorul lui Ion Brătianu, acela care le-a tăiat socotelile.

Ficiorul lui Ion Brătianu, tânărul profesor universitar dl *Gheorghe Brătianu* s'a ridicat în contra republicanismului unchiului său și l-a primit pe noul Rege cu sufletul

curat și bucuria simțită a poporului românesc. Burzulitul Vintilă, văzând că dl Gheorghe Brătianu a trecut de partea Regelui Carol, l-a scos pe nepotul său din partid. Dar scos odată, au plecat mulți înși după el. Erau și în partidul liberal, câți-va oameni de treabă și câți-va oameni cinstiți, acestea toți au trecut de partea dlui Gheorghe, Brătianu, așa că sperăm că pentru vremurile când partidul dlui Maniu s'ar osteni de guvernare, partidul dlui Gheorghe Brătianu ar putea conduce țara cu mult mai bine ca și hoții de urne și cei cari au rămas în jurul lui Vintilă.

Partidul liberal s'a rupt în două! E un mare folos pentru țară, căci s'a slăbit astfel tare mult puterea acelora cari spunând „prin noi înșine“ lucrau numai pentru ei înșiși.

Liberalii din jurul dlui Gheorghe Brătianu se chiamă pe scurt gheorghişti, iar ceialalți din jurul lui Vintilă se chiamă vintiliști. Când zici gheorghişti și vintiliști, cași când ai spune apă și foc.

M. Sa Regele îl cinstește pe dl Gheorghe ca și cum l-a cinstit și acesta pe Rege când a venit acasă. Vintilă, venind în fire, a văzut prostia mare ce a făcut, a cerut la câte-va săptămâni să fie primit de Rege spre a se pocăi. Regele nostru iubit, bun la suflet și înțelept o fi zăbind în sufletu-i blând și l-a iertat pe bătrânul rătăcitor. L-a pîrmit și ea dat vreme să spună ce vrea. Flămânzi cum sunt liberalii, vintiliști, s'au și repezit numai decât spre palatul Regelui, cerând care de care audiență adică ascultare la Rege. A venit Vintilă, în fața Regelui, apoi Duka au voit să vină toți, dar dlui Duka nu știu ce i s'o fi spunând la Palat, fapt e că ceialalți n'au mai cerut audiență la Rege.

Ce rost ar fi și avut?

Ne-au încurcat chiar destul în trecut!

Partidul liberal rupt în două! Să vedem ce se va alege de ele. — Vă voi spune peste câte-va zile.

Sandu Beiușanu.

Administrația județului Alba
Serviciul Administrativ și Statistic

No. 10783—1930 Jud.

Concurs

Pentru postul de inginer, șef al serviciului tehnic și construcțiilor, dela Administrația județului Alba, se publică concurs.

Candidații, cari doresc a ocupa acest post, își vor înainta cererile însoțite de actele prevăzute la art. 7 din reg. stat. funcționar. publici, la Administrația județului Alba, până la data de 20 August 1930.

Condițiunile de admisibilitate pentru ocuparea acestui post, pe lângă condițiunile, generale, prevăzute de Stat. funcț. publici, sunt și acele prevăzute în generale. Retribuțiunile sunt acelea prevăzute în bugetul județului pe anul 1930.

Alba-Iulia, la 23 Iulie 1930.

Președinte: Dr. Sever Pop.

Șeful serv. Adm.: Teofil Hossu.

Evoluția Dlui Nae Ionescu

Am avut uneori serioase îndoeli în teoriile cu maimuțe ale savantului Darwin și mai ales le-am admis numai în regnul animal. Dar știam că trecerea dela o formă la cealaltă reclamă scurgere de epoci și concretizarea tipului de mai târziu se poate descoperi în anumite faze intermediare cu structură și înfățișare aparte.

D. Nae Ionescu prezintă un caz de evoluție pe care nici marile Darwin nu l-a putut întrezări: O evoluție surprinzătoare de idei într'un interval și mai surprinzător de scurt. Departe de noi gândul de a face o paralelă malițioasă între d-sa și maimuțele evoluționiste ale lui Darwin. Dacă recurgem la teoria evoluției, o facem pentru că ea explică mai plastic cazul d-lui profesor dela „Cuvântul“.

D. Nae Ionescu a întonat cele mai înflăcărâte osanale d-lui Iuliu Maniu. Ani de-arândul pentru d. Nae Ionescu cel mai înțelept cap politic din România a fost d. Iuliu Maniu (și se 'nțelege d. ... Nae Ionescu).

Deodată — nu cercetăm motivele ca să indispunem mai mult — d. Nae Ionescu a trecut printr'o schimbare neașteptată. Părerile de mai înainte s'au schimbat și ele. D. Iuliu Maniu — notați bine — a pierdut încrederea d-lui Nae Ionescu.

De ce? S'o lăsăm din nou moartă. Aceasta n'ar putea-o spune exact nici „omul cel mai corect“ d. Nae Ionescu. Totuși pentru fixarea atitudinii „logice“ a d-lui profesor față de d. Iuliu Maniu va trebui să reamintim opiniei publice părerile de ieri și cele de azi ale prietenului nostru.

Ce scria d. Nae Ionescu, în „Cuvântul“ din Oct. 1929?

„Marea putere a dlui Iuliu Maniu ca om politic își are rădăcinile în faptul că d-sa nu forțează evenimentele, ci numai le organizează. De aceea tot ceea ce face el cu caracter definitiv — este trainic. Așa a condus politica partidului său timp de zece ani, așa conduce politica guvernului acum; de aceea toate actele lui mari nu iau înfățișarea unor gesturi de inițiativă personală, ci sunt fenomene naturale. Aci stă deosebirea fundamentală dintre el și Ion Brătianu și aci secretul victoriei lui asupra celui din urmă. Căci mort sau viu Ion Brătianu, soarta politicii liberale aceeaș ar fi fost: cea de azi.

Să-i luăm în nume de rău, cu prilejul completării consiliului de regență, a rămas pe aceeaș linie politică?

Nu! Ci mai degrabă să-i acordăm mai departe încrederea noastră“.

Ce scrie d. Nae Ionescu azi.

„...Dar toate astea — pentru ce? Este d. Maniu purtătorul unui nou ethos? Reprezintă d-sa posibilități de înnoire a vieții publice și a spiritualității românești? Aduce o competență deosebită în rezolvarea problemelor de stat? Simte în el însuși o chemare messianică? Nu“ etc.

Este clar deci pentru orice om sănătos că d. Nae Ionescu a trebuit să treacă printr'o sguuitoare transformare pentru a putea comite cel mai mare rău pe care si-l'ar fi putut comite: *acela de a se nega pe sine*.

Pe care domn Nae Ionescu să-l credem? Pe cel de ieri sau pe cel de azi? O logică simplistă — dar mai reală decât a dsale — ne poruncește că nici pe unul.

D. Nae Ionescu și-a distrus singur cel mai de neprețuit dar care poate constitui răsplata unui gazetar: credința cetitorului în scrisul său.

De azi încolo rânduile dsale vor fi citite cu superficialitatea cetitorului, care sub aceeaș iscălitură va putea întâlni mâine un articol flagrant contradictoriu cu acel de azi. „Chemarea“ — o spunem sincer — regretă acest lucru.

EMIL TELEACU.

Scrisori din Belgia.

Europa la răspântie?

S'a ajuns ca să se spună: „din nenorocire recolta în anul acesta e bună“. S'a ajuns la o astfel de situație, încât bogăția, departe de a mai constitui o bogăție, este considerată drept nenorocire. Faptul e ciudat, dar într'adevăr e așa. Suferim, și nu numai noi, ci lumea întreagă, de o criză de supraproducție. Cum s'a ajuns însă la aceasta?

Originea o găsim în Statele Unite. La început producătorii americani, au căutat să stimuleze consumația printr'o reclamă necunoscută până atunci nouă Europenilor. Cum însă goana lor după câștig era fără margini, acest procedeu s'a arătat nesatisfăcător, drept care au conceput un nou sistem, destul de ciudat dealtfel, anume de a urca salariile muncitorilor, nu atât pentru îmbunătățirea traiului lor, cât mai ales pentru mărirea posibilităților de cumpărare. Acest ingenios plan, a reușit într'o mică măsură. Era însă evident că această mărire a capacității lor de cumpărare, nu putea fi fără limite.

Dela o vreme producțiunea mereu crescândă, nu mai găsea consumatori. Atunci și-au imaginat un nou sistem: *Vânzarea pe credit*, care a condus apoi la cunoscutul dezastru bursier din Wall Street, din Oct. anul trecut.

Regula generală, pentru a ieși dintr'o criză de supraproducție este *sacrificarea celor slabi*, sau cu alte cuvinte, oprirea producțiunii, până când echilibrul

dintre aceasta și consumațiune se restabilește. Or, faptul acesta nu s'a produs în America. Din contră s'a căutat un nou mijloc de plasare a acestei producțiuni crescânde, pe care Americanii l-au găsit în urcarea zidurilor vamale, nu atât pentru a proteja industria internă de concurența străină — care și așa era aproape exclusiv în mâni americane, ci mai ales de a-și asigura o desfacere în interior la prețuri mai urcate, pentru a putea practica în afară, vestitul sistem al „dumping“-ului, dând în felul acesta — dacă ar fi posibil — lovitură decisivă bătrânului continent european. Aceasta ar cam fi situația la Vest.

Nu mai puțin roză e situația în Estul Europei. Fostul imperiu al țarilor, care atât ca populație cât și ca întindere, nu este tocmai de neglijat, se pregătește pentru o luptă tot atât de aprigă, căruia însă, — grație sistemului colectivizării — îi este cu mult mai ușor să practice acelaș sistem al „dumping“-ului — proiectat mai cu seamă pentru țările balcanice — și anume vinderea cerealelor la un preț cu mult inferior celui de cost.

E lesne de înțeles, că printre țările cari vor suferi în primul rând depe urma unei astfel de „campanii“ vom

(Continuare pe pag. IV-a)

Ucigașii...

Un descereerat a descărcat cinci gloanțe dintr'un *browning*, spre a repune cu ele pe distinsul Subsecretar de Stat dela Interne dl. *Const. Angelescu*. Toată suflarea românească a fost adânc mișcată de gestul barbar al descereeratului, care voia să ucidă un om de stat de o rară cinste și care pentru aceasta țară și neamul românesc numai bine a făcut.

C. Angelescu,
Subsecretar de Stat la Interne.

Singuri șobolanii, anarhiștii și republicanii din jurul lui Vintila s'au hotărât la preaslăvirea gestului nebun al exaltatului Beza, singuri ei s'au declarat gata a face apoteoza omului preaslăvind pe ucigaș, lăudându-l, justificându-i fapta și proclamând pentru viitor încercări de omoruri politice mai grozave, decât aceste. După cât știm noi, legile țării opresc net și pedepsesc aspru pe cei ce se solidarizează cu crima; nu înțelegem căruia privilegiu special se datorește libertatea de a face nepedepsiți apoteoza omorului, tocmai liberalii, tocmai acei periculoși foști giranți nevrednici ai vieții publice, cari au sămănat între frați sămânța din care a încolțit gestul nebun al exaltatului Beza, și pe care-l laudă acum.

Intrucât organele în drept n'au luat până în prezent nici o măsură pentru pedepsirea acelor cari indeamnă la uciderea miniștrilor, prin preaslăvirea unui precedent, noi rugăm cu insistență pe dl. primprocuror al Tribunalului Cluj, să urmărească cu atenție oficiosul clujan al vintiliștilor, care (dacă dl. Primprocuror prin absurd, n'ar fi cetit gazeta lor, îi reproducem noi) spune clar următoarele:

„Națiunea“ No. 164.
„Ce înseamnă gestul lui Beza? Un țipet desprins din mugetul valorilor cutrupitoare de desnădejde populară! Un sol trist și primul sol al urgiei, care se pregătește cu puteri de uriași, și care dacă nu va fi ogoită astăzi... ca mâine va fi prea târziu...“

Atentatorul Beza e prima rândunică a unei primăveri roșii...
A sunat ceasul al unsprezecelea. Să zăgăzuim șuvoiul revoltei obștești. Cei cari au adus cu eiopotopul să plece până mai au cele câteva clipe de salvare!“

Așa glăsuște organul oficial al unui fost ministru liberal. „Beza e prima rândunică“ — spune candid ziarul național(?) liberal, dar dece nu spune că unde-și are cuibul infect aceea „rândunică“ preaslăvită.

Rugăm Parchetul din Cluj să ia cele mai severe măsuri contra preaslăvitorilor ucigașilor, să se sesizeze cel puțin așa *extraurgent*, cum s'a sesizat fără a avea drept, acum nu de mult contra noastră, pentru un caz bagatel și fiind vorba de un bandit ordinar.

Al doilea congres mondial al energiei

La Berlin a avut loc, din 16 până în 25 Iunie, al doilea congres mondial al energiei, la care au participat aproape 3500 de specialiști celebri în această materie. S'a dovedit acum, că *electricitatea* este cea mai importantă ramură a energiei, deoarece 2/3 a congresiștilor aparțineau domeniului electrotehnicii. Sub denumirea de „energie“ majoritatea specialiștilor înțelegea *curentul electric*.

Primul congres, rezultat din setea generală după energie, care a început să se manifesteze imediat după război, a avut loc la Londra, când s'a încercat a se discuta întreaga problemă energetică. O materie atât de vastă n'a putut fi încă discutată din toate punctele de vedere la un singur congres, ci a trebuit disecată în toate amănuntele ei și în felul acesta au urmat *congresele parțiale din Bazel, Londra, Barcelona și Tokio*, cari aveau în programul lor punerea la punct a anumitor chestiuni de specialitate din domeniul energiei.

La acest al doilea congres general dela Berlin s'a căutat, ca din mulțimea problemelor energetice să se dezbătă mai mult chestiunea *distribuirii și folosirii energiei*. Chiar și aceste două probleme s'au dovedit a fi prea vaste, deoarece s'au prezentat congresului *circa 400 de rapoarte și s'au ținut 32 de ședințe în secțiuni restrânse*. Materia discutată a fost atât de vastă, încât și celui mai erudit specialist i-a fost imposibil a urmări toate chestiunile dezbătute.

Congresele viitoare își vor selecționa, specializa și mărgini și mai mult materia ce o vor discuta pentru ca numărul rapoartelor să fie mai mic dar cu atât mai aproape de materiile respective. Asemenea chestiuni limitate pot fi: *uzinele pt. producerea energiei în interesul publicului, uzinele pentru producerea energiei industriale,*

Eăropa la răspântie?

(Continuare din pag. III-a)

fi tocmai noi, în calitate de țară agricolă, exportatoare de cereale.

Ce-i rămâne Europei de făcut, într'o astfel de situație?

Un lucru e precis. Dampinului nu-i poate omne altă armă de apărare decât organizarea, respective *asocierea*. Atâta timp cât ea va sta împărțită într'o mulțime de state, mari și mici, nu se poate spera nimic. Atâta vreme cât producția nu va fi *organizată și coordonată*, vom suferi de crize când de supraproducție când de lipsă de producție. Accentuez organizată și coordonată, căci deși s'a spune că actuala criză ar fi una de supraproducție, totuși în adevăratul înțeles al cuvântului ea nu este. Într'adevăr cum am putea spune, că este un surplus de mărfuri în circulație, când există populațiuni cari duc mizeria foametei? E destul să amintim China și India. Deci ceace există în realitate, este lipsa de organizare, și mai ales de coordonare a avuțiilor.

Se impune deci o coordonare a producției în funcție de debușeele de desfacere. La aceasta însă nu se poate ajunge decât printr'o organizare, care să treacă peste granițele naționale ale statelor, și să îmbrățișeze pe cât posibil, toate statele europene. Un serviciu central de statistică, ar da toate informațiile necesare cu privire la mărfurile produse, posibilitățile de desfacere etc.

Problema desigur e foarte complexă nu tocmai ușor de realizat. Nu mai puțin sigur însă faptul e că de deslegarea ei, va depinde în mare parte, după unii integral, după alții — și viitorul Europei.

V. Curea.

Scrisori din Berlin.

energia hidraulică, conducerea și distribuirea energiei, cazane și turbine cu vapori, moloare de gaz și ulei, rezerve de energie, chestiunea concurenței, problemele speciale ale singuraticelor industriei (agricultura, trebuințele casnice, căile ferate) acuplarea energiei, gazeificarea, problema tarifelor, chestiuni de drep, Schimbul internațional, chestiuni speciale în legătură cu singuraticile aplicațiuni tehnice, de ex. cupitoare electrice industriale etc. etc.

Solemnitatea deschiderii congresului s'a făcut în 15 Iunie la orele 9 seara sub președinția vechiului președinte *Earl of Derby*, căruia i-a preluat apoi locul excelența sa OSCAR von MILLER. Din multele cuvântări s'a remarcat mesajul președintelui republicii germane HINDENBURG, citit de către cancelarul Reichului, în care amintea de „Societatea națiunilor pentru tehnică“.

În 16 VI. au început ședințele în secțiuni. Iată în rezumat comprimat la extrem câteva chestiuni interesante ce s'au dezbătut.

1. Gospodăria energiei.

Impresia generală a vizitatorului acestui congres a fost: *desvoltarea uriașă din ultimii ani a energiei mecanice*. Așa de ex. Statele Unite ale Americii de nord au făcut un salt grozav dela 47 milioane H. P. (cari putere) cât aveau 1928, la 1 miliard H. P. (Raport No. 262). Pentru ea să rămănem tot pe lângă Statele Unite amintim, că *rețeaua conductelor de gaz natural este de 88.000 km. și că rețele legate între ele ajung dela golful mexican până la lacurile canadiene și aproape de fărâmurii Oceanului Atlantic* (Raport No. 236). *Gazul provenit din distilarea cărbunelui se întrebunțează numai în gospodării casnice și consumul acestuia este 1-3 miliarde m³. anual*. (Raport No. 241). *Căderile de apă se exploatează din ce în ce mai mult în Germania 1/3 din curentul electric pentru orașe. iar în Italia 98% din energia electrică e produsă de căderile de apă.*

Surplusul de energie produs în Eleveția, cu ocazia topirii zăpezii, e condus de multeori până în Olanda. Schimbul internațional de energie hidraulică promite a deveni tot mai activ în anii viitori, fapt care duce la micșorarea numărului uzinelor dar la mărirea capacității celor cari rămân.

2. Căi ferate.

Mergem cu pași repezi spre electricizarea tuturor căilor ferate pentru cari se potrivește la tel *curentul continu sau alternativ cât și cel monofazic*. Avantajul curentului electric la căile ferate nu consistă numai în reducerea cheltuielilor de întreținere, ci prezintă o serie întreagă de alte avantaje.

3. Uzine.

Se construiesc cazane, cari produc 365.000 kg. vapori pe oră, pe lângă o încărcare normală, dar s'a ajuns să se producă și 570.000 kg. vapori pe oră. Aceste cazane gigantice se întrebunțează numai în marea industrie.

4. Câteva din raporturile principale.

S'au mai depus o mulțime de rapoarte, cari de cari mai interesante astfel celebrul profesor Dr. ALBERT EINSTEIN în raportul său „Problema spațiului, câmpului și eterului în fizică“ face un bilanț al activității sale de până acum, rezumat în următoarea frază: „Spațiul, scos la lumină prin obiectul său corporal, ridicat la o importanță științifică de către Newton, a înghițit în ultimii decenii eterul și timpul, și este pe cale, a înghiți câmpul și

corpulețele, așa că va rămânea el singur reprezentantul teoretic al realității“.

Profesorul A. S. EDDINGTON din Cambridge în raportul său „Energia interatomică“ spune, că **30 grame apă, corespund unei energii capabile a acoperi trebuințele anuale ale unei uzine de 100.000 kw.** E încă îndoiială, dacă protonii și electronii ca părți constitutive ale atomilor, se nimicesc reciproc, respective dacă substanța se transformă cu totul în energie sau dacă au loc numai transformări de hidrogen în heliu sau oxigen, cari în acest caz ar consuma numai a suta parte din materie. Asemenea transformări par a avea loc la o temperatură de 40 milioane grade și se aseamănă foarte mult cu fiertul apei. Experințe practice s'au făcut în laboratoare la o temperatură de 1 milion grade cu ajutorul câmpurilor magnetice.

A fost foarte mult apreciat raportul profesorului *Dr. D. Serruys*, Paris, care a vorbit despre „Noile metode de raționalizare“.

Dr. H. Foster, Bain, dela American Institute of Mining and Metallurgical Engineers in New-York, vorbește despre „Locul mineralelor într'o lume stăpânită de energie“.

Profesorul *C. Vallauri*, Torino, despre „Electricitate și Energie“.

Despre conductele mari de energie vorbește *Dr. Ing. O. Oliven*, Berlin care spune că Europa, cu căderile ei de apă, poate produce 5.000.000 kw. uleul din Galiția, România și cărbunele din Rusia de sud sunt importante izvoare de energie.

Pe lângă acestea s'au mai prezentat congresului o mulțime de alte rapoarte, mai puțin importante.

S'a stabilit că *congresul viitor să se țină la New-York în anul 1'36*. După închiderea congresului s'au făcut diferite călătorii de studii interesante mai ales pentru congresiștii streini.

Deces.

A încetat din viață. Cornelia Macavei născută Curea, soția părintelui ortodox Ioan Macavei din Geaca jud. Cluj, în vârstă de 44 ani.

Inmormântarea va avea loc astăzi Duminecă 3 August, ora 3-d. m. din capela cimitirului central din Cluj.

Cunoscuții sunt invitați și pe această cale să participe la înmormântare. Fie-i țărâna ușoară!

Primăria Com. Urb. Reș. Turda

No. 8132—1930

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală, că pentru darea în arendă, pe termen de 10 ani, a dreptului de exploatarea cinematografului orașului Turda, se va ține licitațiune publică cu oferte închise la Primăria orașului Turda, în sala de licitațiune (sala de ședințe) în ziua de 1 Septembrie 1930 la orele 11 a. m.

Planurile, devizele (proiectele) și caetul de sarcini cuprinzând condițiunile de arendare și lucrările ce va fi obligat arendașul să execute se pot vedea între orele de serviciu în Cabinetul Secretarului comunal și la șeful Biroului Bunurilor deli cari se pot primi orice alte informațiuni. Pentru ca amatorii să poată fi admiși la licitațiune vor trebui să depună o garanție de 300.000 (treisutemii) Lei în numerar sau efecte garantate de Stat. În ședința de licitațiune se va depune recepisa de consemnarea garanței.

Dispozițiunile art. 88—110 din legea asupra contab. publice precum și dispozițiile Regulamentului de funcționare a Oficiului Central de Licitații sunt aplicabile acestei licitațiuni.

Turda, la 18 Iulie 1930.

Primar: *Iuliu Morariu*.

1882

Secretar: *Gh. Ardeleanu*

Redactor responsabil:

Dr. A. T. MUREȘAN